

Eenentwintigste Internationale Taalkunde-Olympiade

Brasilia (Brazilië), 23–31 juli 2024

Opgaven van de individuele wedstrijd

Regels voor het opschrijven van antwoorden

Schrijf de opgaven niet over. Schrijf de oplossing van elke opgave op een apart vel (of vellen) papier. Zet op elk vel het nummer van de opgave, je plaatsnummer en je achternaam. Dit om ervoor te zorgen dat je werk niet kwijtraakt of aan de verkeerde persoon wordt toegeschreven.

Tenzij anders vermeld, dien je alle patronen of regels die je in de gegevens hebt geïdentificeerd te beschrijven. Anders zal je oplossing geen volledige score krijgen.

Opgave Nr 1 (20 punten). Gegeven zijn enkele werkwoordsvormen in het Korjaaks met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. tǎjekmiŋŋənet	ik zal <i>hen</i> _(tw) vangen
2. kekmiŋŋənew	jij vangt <i>hen</i> _(mv)
3. mətəlhun	wij _(tw) zagen hem
4. kujguŋnet	jij bijt <i>hen</i> _(tw)
5. kinuheŋŋətək	jullie _(tw) wachten op mij
6. nekmitən	zij vingen hem
7. mətkolholəŋən	wij _(mv) zien hem
8. mətuhennet	wij _(tw) wachtten op <i>hen</i> _(tw)
9. enanŋevlatək	jullie _(mv) stuurden mij
10. tuhettək	ik wachtte op jullie _(tw)
11. mǎccuheŋŋətək	wij _(tw) zullen op jullie _(tw) wachten
12. inekmittək	jullie _(tw) vingen mij
13. tǎjelleŋən	ik zal hem leiden
14. nekulhuŋnew	zij zien <i>hen</i> _(mv)
15. najalholəŋtək	zij zullen jullie _(mv) zien
16. mǎccenŋivŋənew	wij _(tw) zullen <i>hen</i> _(mv) sturen
17. nejenŋivŋənet	zij zullen <i>hen</i> _(tw) sturen
18. mǎccallaləŋtək	wij _(tw) zullen jullie _(mv) leiden, wij _(mv) zullen jullie _(mv) leiden, wij _(mv) zullen jullie _(tw) leiden

(tw) = twee personen
(mv) = drie of meer personen

(a) Vertaal naar het Nederlands:

19. kulleŋən
20. jinejguŋtək
21. tekminnew
22. tǎjohalləŋtək
23. mətkonŋevləŋən

(b) Vertaal naar het Korjaaks:

24. jij zal *hen*_(tw) zien
25. wij_(mv) beten hem
26. jullie_(mv) vangen mij
27. zij sturen jullie_(tw)
28. jullie_(tw) leidden mij

△ Het Korjaaks behoort tot de Tsjoecksjo-Kamtsjadaalse taalfamilie. Het wordt door ongeveer 1665 mensen gesproken in het uiterste oosten van Siberië. ə = e in *lade*. c ≈ tsj in *tsjech*. g = g in *gaan* (stemhebbend). j = j in *jas*. ŋ ≈ nj in *ranja*. ŋ = ng in *hang*. h en w zijn medeklinkers.

—Ivan Derzhanski

Opgave Nr 2 (20 punten). Gegeven zijn enkele woordgroepen in het Hadza met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands. (Op de volgende pagina zie je enkele begeleidende afbeeldingen.)

1. chutisa zzokwanako	<i>de nek van de giraf</i>
2. athuitcha slimibii	<i>de bijl van de mannen (voor het verzamelen van honing)</i>
3. panjubeema popho	<i>de knollen l. transvaalensis van de mannelijke impala</i>
4. do'aikuitcha sisimibii	<i>de knol V. macrorhyncha van de leeuwen</i>
5. uphukwabiitcha zzokwanabii	<i>de benen van de mannelijke giraffen</i>
6. chutikoma beggau	<i>de nek van de mannelijke olifant</i>
7. uthumekoeta dlakwebee	<i>de speer van de meisjes</i>
8. makokoma erati	<i>de korte, brede kookpot van de jongen</i>
9. midlabiisa neeko	<i>de botten van de baviaan</i>
10. dungubiima hazzake	<i>de mannelijke zebra's van de mannelijke dief</i>
11. athobeema sleme	<i>de bijlen van de man (voor het splijten van brandhout)</i>
12. uphukwakosa beggauko	<i>het been van de olifant</i>
13. shumusa nqeko	<i>de klimplant V. pseudolablab van de vrouwelijke luipaard</i>
14. gogogogoma uhuyiti	<i>de flamingo van de mannelijke vreemdeling</i>
15. uthumesa dlakweko	<i>de lange speer van het meisje</i>
16. do'aisa sesemeko	<i>de klimplant V. macrorhyncha van de vrouwelijke leeuw</i>
17. midlaitcha niibii	<i>het bot van de mannelijke bavianen</i>
18. garibieta akhwitibee	<i>de vrachtwagens van de vrouwen</i>

(a) Bepaal wat bij elkaar hoort:

19. wiriko	A. staarten (bijv. van luipaarden)
20. roobee	B. dunne tak
21. mu'a	C. hoorns (bijv. van dikdiks)
22. zzahubii	D. korte, dikke wortel

(b) Vertaal naar het Nederlands:

23. gariko
24. makubii
25. hazzakeko
26. dongobee
27. zzahoko
28. nqibii

(c) Vertaal naar het Hadza:

29. *het been van de flamingo*
30. *de knol V. pseudolablab van de zebra*
31. *de hoorns van de mannelijke impala's*
32. *de dikke stok van de vrouwelijke vreemdelingen*
33. *de lange kookpot van de jongens*
34. *de lange, dunne wortels van de impala*

△ Het Hadza is een geïsoleerde taal. Het wordt door ongeveer 1000 mensen gesproken in Tanzania. **ch, dl, gg, khw, kw, nj, nq, ph, sh, sl, tch, th, w, y, zz** zijn medeklinkers. ' = de zogeheten glottis-slag (een kortstondige blokkering van de luchtstroom in de keel). Achtereenvolgende gelijke klinkers worden apart uitgesproken (met tussenkomende ').

Ipomoea (I.) transvaalensis, *Vatovaea (V.) pseudolablab* en *Vigna (V.) macrorhyncha* zijn klimplanten met eetbare verdikte ondergrondse stengels (knollen), vergelijkbaar met aardappels. Voor het oplossen van deze opgave zijn alle verschillen tussen deze planten irrelevant. —Samuel Ahmed

giraf

impala

dikkik

leeuw

flamingo

baviaan

olifant

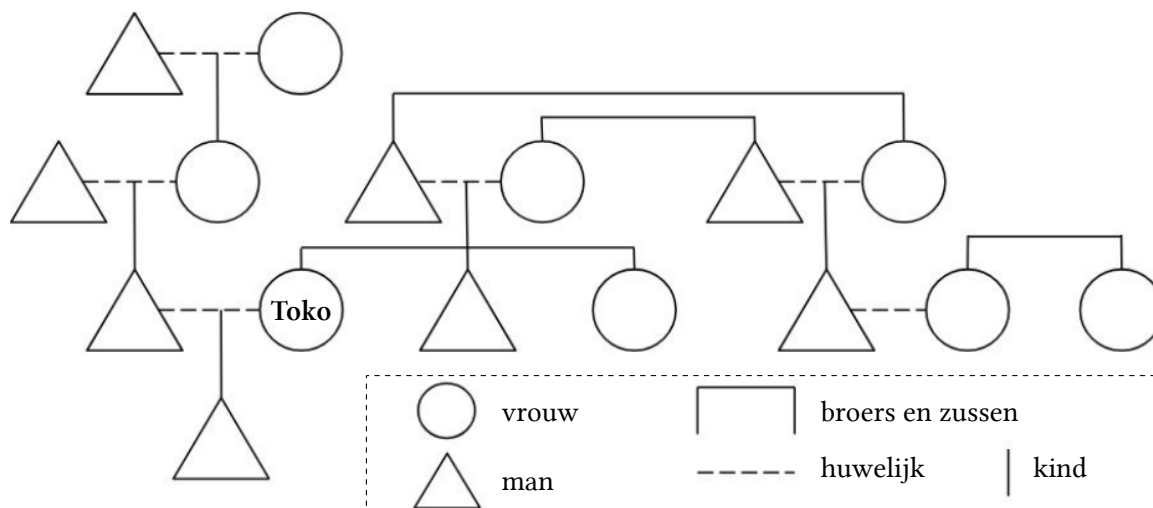

zebra

luipaard

Opgave Nr 3 (20 punten). Gegeven is een stamboom van een familie van Komnzo-sprekers evenals zinnen die de relaties tussen de familieleden omschrijven. Broers en zussen zijn van links naar rechts van oudst naar jongst gerangschikt. De positie van één familielid (**Toko**) is al gegeven.

1. Wafine Kuraiane nge rä.	16. Trafe Tawthane ... ^③ .
2. Mea Gwamane bäñaf yé.	17. Mea Maragaane zath yé.
3. Naimr Tokoane ñame rä.	18. Nfiyam Wimsane bäñam rä.
4. Mea Wimsane ñafe yé.	19. Wims Gwamane yamit rä.
5. Marua Kuraiane enat yé.	20. Maraga Tawthane ... ^④ .
6. Naimr Gwamane ... ^① .	21. Skri Gwamane ñafe yé.
7. Abia Maragaane ñäwi yé.	22. Naimr Maragaane zath ñare rä.
8. Tawth Kuraiane zath yé.	23. Maraga Tokoane nge yé.
9. Trafe Wafineane ñame rä.	24. Abia Tokoane ngth yé.
10. Marua Maragaane zath yé.	25. Toko Wimsane nane rä.
11. Tawth Meaane ... ^② .	26. Toko Gwamane yamit rä.
12. Abia Gwamane yamit yé.	27. Maraga Wafineane zath yé.
13. Tawth Wafineane nge yé.	28. Nakre Wimsane yumad rä.
14. Wafine Maragaane zath ñare rä.	29. Abia Wimsane nane yé.
15. Kurai Wafineane ñafe yé.	30. Mabata ... ^⑤ ngth ... ^⑥ .

- (a) Vul de stamboom in.
 (b) Vul de lege plekken (1–6) in.
 (c) De volgende zin is onjuist. Verklaar waarom en corrigeer de fout.
 31. Skri Abiaane ñäwi yé.

△ Het Komnzo behoort tot de Yam-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 250 mensen gesproken in het dorp Rouku en de stad Morehead in de Westelijke Provincie van Papoea-Nieuw-Guinea. Het Farem-volk, dat het grootste deel uitmaakt van de sprekers van het Komnzo, beoefent zuster-uitwisseling, waarbij twee mannen van verschillende clans trouwen met elkaars zussen (zoals te zien in de stamboom).

ä = Engels *a* in *cat*. ñ = *ng* in *hang*. th = Engels *th* in *that*. z = *ts* in *iets*.

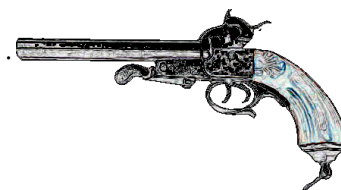
—Aida Davletova

Opgave Nr 4 (20 punten). Gegeven zijn enkele woordgroepen in het Dow met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands op willekeurige volgorde:

1. çum 'aa'	A. <i>ring</i>
2. dâw çuum	B. <i>mond</i>
3. dâw nôr	C. <i>teenslipper</i>
4. dâw nôr keet	D. <i>pink</i>
5. dâw tôog	E. <i>(iets) verminderen</i>
6. dâw sôb pis piis	F. <i>dochter</i>
7. dâw tôoj	G. <i>blikje meel</i>
8. dôo' piis	H. <i>tong</i>
9. sôb dak	I. <i>voet</i>
10. suk 'aa'	J. <i>neus</i>

Gegeven zijn nog enkele woordgroepen in het Dow met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands, weer op willekeurige volgorde:

11. be keet	K. <i>tamme tapir</i>
12. be tum	L. <i>capibara</i>
13. yak yaa'	M. <i>blad</i>
14. yak nâax	N. <i>bril</i>
15. nâx pôog	O. <i>revolver</i>
16. nâx taax	P. <i>hoofdrivier</i>
17. taax 'uuy	Q. <i>zaad</i>
18. tum tâag	R. <i>tamme miereneter</i>
19. yon 'uuy	S. <i>tucupi</i>
20. yon tôoj	T. <i>macaxeira</i>

(a) Bepaal wat bij elkaar hoort.

(b) Vertaal naar het Nederlands:

21. **dâw sôb piis**

22. **dâw sôob pis**

23. **dâw çum piis**

(c) Vertaal naar het Dow:

24. *beek*

25. *kleine tapir*

26. *oog*

27. *kleindochter (dochter van dochter)*

△ Het Dow behoort tot de Naduhup-taalfamilie. Het wordt door ongeveer 140 mensen gesproken in de Braziliaanse deelstaat Amazonas.

ç ≈ k in *koning*, maar verder naar voren in de mond uitgesproken bij het harde gehemelte. j ≈ g in *goal*, maar verder naar voren in de mond uitgesproken bij het harde gehemelte. r = Engels *h* in *hello*. s ≈ sj in *sjaal*. x = ch in *acht*, uitgesproken op de Zuid-Nederlandse, zachte manier. y = j in *jas*. ' = de zogeheten glottisslag (een kortstondige blokkering van de luchtstroom in de keel). ̃ = genasaliseerde klank. â, ô en u zijn klinkers. Een verdubbelde klinker (inclusief âa en ôo) geeft een dalende of stijgende toon aan.

Capibara's, tapirs en miereneters zijn zoogdieren die voorkomen in Brazilië. Capibara's leven aan de oevers van meren, rivieren en moerassen. Miereneters hebben lange neuzen waarmee ze mieren verzamelen. (Op de volgende pagina zie je enkele begeleidende afbeeldingen.) Tucupi is een sterk smakend sap dat door knippen uit maniokknollen wordt gewonnen. Macaxeira is een soort maniok die bekend staat als minder giftig.

—João Henrique Oliveira Fontes (consulent: Karolin Obert)

capibara

tapir

miereneter

Opgave Nr 5 (20 punten). In het Yanyuwa spreken mannen en vrouwen anders. Gegeven zijn enkele zinnen in het vrouwendialect van het Yanyuwa met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

1. **nya-ardu kiwa-wani**
De jongen kwam terug.
2. **rru-bardibardilu kanda-wubala ma-burlurlu**
De oude vrouw zal het brood bakken.
3. **nyu-marralngujilu jarrilu-yabimanji rra-walkuru**
De arts geneest de zwangere vrouw.
4. **wakuku ji-wulumanji**
De hond rent.
5. **linji-nhanawalu kanyalu-wudurumala nya-mirningiya**
De vrouwen zullen de man voeden.
6. **ji-jakudukudulu kanyinju-athama nya-munanga**
De emoe achtervolgde de witte man.
7. **nyu-ardulu jilu-nganji warrbima**
De jongen ziet de dingo.

Om het contrast te laten zien, staan hieronder nog enkele zinnen in het mannendialect met daarnaast hun vertalingen in het Nederlands:

8. **li-walkuru kalu-walanyma**
De zwangere vrouwen daagden op.
9. **ki-warrbimalu kilu-tha wunala**
De dingo at de kangoeroe.
10. **rra-bardibardi janda-waninji**
De oude vrouw komt terug.
11. **ki-bulijimanjilu karrilu-yngkarri rra-ardu**
De politiemann hoorde het meisje.
12. **ki-mirningiyalu jilu-wubanji ma-ngarra**
De man kookt het eten.
13. **rru-yanyuwalu kanda-ngala munanga**
De Yanyuwa-vrouw zal de witte man zien.
14. **linji-marralngujilu kalalu-yabimala li-malbu**
De artsen zullen de oude mannen genezen.

(a) Vertaal naar het Nederlands:

15. *mirningiya ka-wulumala*
16. *nyu-munangalu kalilu-wudurruma li-wakuku*
17. *linji-ardulu jalu-wubanji ma-burlurlu*
18. *rru-nhanawalu janda-athamanji ardu*

(b) Geef voor elke zin in (a) aan of deze in het vrouwendialect (♀), in het mannendialect (♂) of onbepaald (?) is.

(c) Vertaal naar het Yanyuwa; als de mannelijke en vrouwelijke versies verschillend zijn, geef dan beide:

19. *De hond achtervolgde het meisje.*
20. *De zwangere vrouw voedt de oude vrouwen.*
21. *De oude man genas de Yanyuwa-man.*
22. *De kangoeroe zal terugkomen.*

△ Het Yanyuwa behoort tot de Ngarna-tak van de Pama–Nyungaanse taalfamilie. Het wordt nu vloeiend gesproken door drie vrouwen die in het Noordelijk Territorium van Australië wonen.

k ≈ *g* in *goal*. **nh** ≈ *n* in *nacht*. **rr** = de rollende tong-*r*, zoals de *rr* in Spaanse *perro*. **th** = Engels *th* in *that*. **r**, **rd**, **rl** en **rn** wordt uitgesproken als **rr**, **d**, **l** en **n**, maar met de tongpunt naar achteren gebogen. **n** vóór **j** en **d** geeft aan dat er vóór de medeklinker wat lucht door de neus stroomt.

Dingo's en emoes zijn dieren die voorkomen in Australië.

—*Dan-Mircea Mirea (consulent: John Bradley)*

Redactie: Samuel Ahmed, Ivan Derzhanski (technisch redacteur), Hugh Dobbs, Dmitry Gerasimov, Shinjini Ghosh, Ksenia Gilyarova, Stanislav Gurevich, David Hultman, Boris Iomdin, Minkyu Kim, Taehun Lee, Yuyang Liu, Eimear McKnight, Dan-Mircea Mirea, Andrey Nikulin (hoofdredacteur), Tung-Le Pan, Aleksejs Peguševs, Jan Petr, Alexander Piperski, Przemysław Podleśny, Maria Rubinstein, Daniel Rucki, Kazune Sato, Milena Veneva, Elysia Warner.

Nederlandse tekst: Elysia Warner, Samuel Ahmed.

Succes!